

da je krščanstvo podlaga naše kulture, da je človeka postavilo pred njegovega Boga, da je vera milobe in strpljivosti; jaz sem le obžaljeval, da je prej opomnil, da ne govori ne v svojem, ne v svoje stranke imenu. (Veselost na desnici. — Ugovori na levici.) (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

O boleznih v parkljih živine.

Letos je po gorenjem Štajarji na večih krajih huda bolezen pri živini. Ona se prikaže ali na parkljih ali v gobci ali na obeh straneh ob enem. Taka bolezen pa ni redka pri živini in lahko je, da se pokaže tudi pri nas kedaj. Za to mislimo, da vstrežemo našim bralcem, ako jim povemo nekaj o tej bolezni, nekaj za to, da jo izpoznajo, če pride, nekaj pa za to, da se vedó ravnati pri taki nevolji, ki doleti njih živino.

Ta bolezen ni redka, napade pa v prvi vrsti govejo živino in ovce, reje svinje, konje pa prav redko. Začne se s tem, da prime živino mraz, da ne žré ali pa veliko slabše in pri kravah pojema mleko. V tem pridejo na vrsto druge prikazni mrzlice: vročina, otrpjenost, žeja, srce bije hitreje, dihanje je močnije, koža v gobci postane rdeča, scanje in blato je začrnelo in reje, iz gobca, ki je zelo vroč, cedé se slin, ki se vlečejo, kakor dolga nit. Na to se prikažejo v gobci mehurji, s kraja majhni, kakor leča, pozneje pa taki, kakor lešniki, v časih v večjem, v časih v manjšem številu.

Po štirih ali petih dneh razpočijo ti mehurji in na njih mestu prikažejo se tovari in če gre vse po pravem, zacelijo v osmih dneh. Brž ko so nastali mehurji v gobci, prijenja mrzlica, toda živina shudi v tem času močno, ker ne dobi dosti hrane va-se in še le, kedar zacelijo tovari, začne več in z večjo slastjo žreti. Od začetka te bolezni do nje konca preteče praviloma najmanj čas štirih tednov.

Kedar se prikaže le-ta bolezen na parkljih, mrzlica in nje nasledki so enaki, kakor pri bolezni v gobci, samo drugi ali tretji den, ko ti je prijala mrzlica živinče, postane ti to občutljivo v nogah in vzdigne ti zdajeno, zdaj drugo nogo k višku. Najrajši ti leži živinče, ako pa ga prisiliš, da ti vstane ali gre, vidi se mu, da gre težko in da šepa. Na venoi in posebno ob koncih parkljev se prikaže neka rdečica, vročina in sčasoma mehurji. V njih je tekočina zdaj temna, zdaj svitla in kedar se posuši, nastane krasta. Brž ko je živinče prestalo mraz, nastane več ali manj mehurjev; potem začne živinče žreti in že tudi prežvekuje. Dotlej pa, da ozdravi do cela, preteče najmanj 14 dni. Izpoznaš pa to iz tega, da živinče lahko vstane in hodi, ne da šepa pri hoji.

V časih preteče bolezen brez hudih, posebno hudih prikazni, v časih pa se začne parkelj gnajiti in da se tedaj bolezen odstrani do cela, preteče dobro do treh ali štirih tednov. Ako človek ne gleda na živinče, ter mu v tej bolezni ne skrbi za mir in snago, preide gnajenje še dalje v rog parklja in predno rog, ki odpade, zarase popolnem, preteče veliko časa in tedaj kaže najbolje, da se živinče ubije kar hitro, kajti zdravljenje je dolgo in ozdravljenje je negotovo. Ako se vžge parkelj do zadnjega člena in se tam izlija neka temna tekočina, tedaj zarastejo členki in živinče šepa, da-si je sicer ozdravelo.

Semttertje pa ne ostane pri mehurji samo na parkljih in v gobci, ampak mehurje dobi tudi vime in pa noge. (Konec prih.)

Sejmovi. Dne 9. maja v Arnoži in na Bregu v Ptuji (za svinje.) Dne 10. maja pri sv. Primoži. Dne 13. maja v Apačah, v Lembergu, na Planini in v Slov. Gradci. Dne 16. maja v Šentilji v slov. gor., na Pilštanji, na Bregu v Ptuji, na Bizeljskem in v Vojniku.

Dopisi.

Iz Konjic. (Po volitvah.) Predno o srenjskih volitvah podrobneje pišemo, moramo omeniti, da so se naši kmetje nepričakovano vrlo vedli, da se je na narodni strani cvet oratarskega stanú zbral ter da je le malo odpadnikov in kukavic od nas k nasprotnikom preskočilo. Kakošnja pomendrana, kilova, stisnjena sodrga pa je bila tista črna vojska, ki je s Plahutom, poštenjakom prve vrste, na čelu prikobacala! Vsa čast našim, posebno pa vsem zaupnim možem, ki so v kratkem času toliko opravili in-dosegli. To nas pa tudi navdaja s pogumom in prepričanjem, da prihodnjič, ako se le še nekoliko več združimo in pripravimo, gotovo zmagamo. Ne udajmo se! Ali v resnici je že takrat zmaga na naši strani, če se pomisli, da je 140 glasov naših, 144 nasprotnih. Da ne bi se bilo vse polno neverjetnih, čudnih krivic in opeharij prigodilo, in da ne bi komisija cvetú strastnih starokopitnih nemčurskih modrijanov zbrala, ki je le to pravo spoznala, kar je nemčurjem hasnilo, gotovo Plahutovci po noči ne bi bili tulili in divjali. Ne bodedo tu vsega našteji, v ugovoru, poslanem namestništvu v Gradec, navedli smo nad 20 nedostatkov. Ali koliko več jih je! Nekaj le moramo omeniti. Naš župan volil je v vsem petkrat, enkrat za sebe, četirikrat s pooblastilom kljub temu, da postava le enkrat s pooblastilom voliti dovoli. In kakošnja so ta pooblastila še bila! Kdo ga je le pooblastil za to, da voli za Konjiško ves ali za Bukovlje? Plača-li on davke za te dve vasi? Čudna predrznost in budalost!

In on je advokat in dohtar prava! In slovenski ve govoriti, da dobi človek lahko krč v čreva! Iz „Konjiča ves“, mesto iz Konjiške vesi — je klical, postave začel je slovenski čitati, pa je nemški nadaljeval, češ, slovenski ne zna. Tako se je sam izgovarjal. Slovenski kruh jesti zna pa dobro, on, ki je slovenskih starišev sin in je v mladosti le slovenski govoril. Zakaj le med nemške Korošce ne gre? Kdor je bil pri volitvi, spoznal je jasno, kakošnji so ti nemčurji, kako zaničljivo kmeta gledajo, kakošnje pravice bi mu dali! Gnjusno je bilo, kar so Plahutovci po trgu uganjali. In s takimi ljudmi, s takim izmečkom so se tržani bratili! Dober tek! (Konec prih.)

Iz Rogatca. (Odgovor.) G. dop. me v št. 17. praša, zakaj da nisem 5 let odškodnine za stanovanje terjal. Na to mu odvrnem, da mi je bil §. 29. od 24. febr. 1870 radi učiteljevega stanovanja že dolgo prej znan, a na prošnjo bivšega načelnika J. B. in prijaznost bivšega kr. šol. sveta sem potrpel, ker me je vedno tolažil, da bodem v kratkem postavno stanovanje dobil, in še le potem, ko me je sedanji g. načelnik s pismom razžalil, sem zahteval prvič le malo odškodnino od kr. šol. sveta, in ker ta ni bil s tistim zahtevanjem zadovoljen, sem postavno odškodnino terjal. Zoper odlok okr. šol. sveta je g. načelnik s par pristaši na vis. c. kr. dež. šol. svet in ministerstvo ugovore vlagal, pa vse zastonj, kajti komisija pod predsedništvom g. okr. glavarja je resnico vis. c. kr. ministerstvu poročala, in vsled tega poročila je odmeril ukaz vis. c. kr. ministerstva odškodnino, ne pa „šulverein.“ Da nisem zašel v šulvereinski tabor, priča celi okraj; kajti jaz se nisem še nikoli „šulvereinskega“ društva vdeležil, ker moj narod gotovo tako, če ne bolj, spoštujem, kakor g. dopisnik, a poleg tega tudi poštenost. Istina je, da živim v miru s Slovenci ko z Nemci v Rogatci. Na to, kar pravi g. dopisnik gledé nakupljenja poslopja za šolo, zopet odgovorim, da so pri seji 24. avgusta bili oni 3 možje pooblaščenji kupiti špornovo hišo, v katerej je bila že šola, ali Ferschnig-ovo a Čokel-nove ne. Znano je tudi g. dopisniku, da krajni šolski svet pri seji meseca septembra 1888 je ni hotel sprejeti, in da je na to g. načelnik rekel: „Saj imam toliko, da v Rogatci lahko eno hišo kupim.“ V seji 7. oktobra so občinski odborniki le s tem pogojem nakup hiše št. 30 sprejeli, ako ostane stalno šola v njej. G. Jak. Gobec je ne le meni, ampak mnogim drugim tudi pravil, da je on privolil v kupljenje hiše za to, ker je Mikuš rekel, če ne bo hiša za šolo, obdrži pa jo on za sina. Dobro ve tudi g. Mikuš, da komisija okr. šol. sveta ni hiše za šolsko rabo v tistem stanu, v katerem jo je kupil, za sposobno spoznala, ampak stavila je pogoje, ako se tako prezida,

da bo za šolsko rabo, dovoli, da ostane šola 2 leti v njej: spomnil se bo g. načelnik onega dne meseca novembra m. l., ko je dobil ukaz okr. šol. sveta, da mora šolsko sobo preskrbeti, ker sedanja ni še bila predelana. Za to me je poklical dne 11. novembra v hišo g. župana v Rogatci — poleg je bil prvi obč. svetovalec g. O. —, da poiščeva drugo sobo za šolo, in pri tistej priliki je rekel: „Čokel-novo hišo je kupil moj sin.“ Šla sva k g. Jelovšek u, in pri njem je ravno tako rekel. Pogodila sva se tudi z g. J. za šolsko sobo do velike noči. Ti so dobri svedoki! Tudi me hoče pred svetom črniti ter pravi: Zraven pa imamo upanje dobiti izvrstne učitelje, ker škušnja kaže, da se dobre učiteljske moči bolj potegujejo za šolo v trgih, kakor za zakotne, v katere se marsikateri vriva, ki drugod ni za rabo. Na to g. Mikuš u odgovarjam, da za Ano Mikuš in za sina Ignacija sem bil dober učitelj; zadnji je sedaj „comis“ v Sevnici, akoravno ni višje šole obiskaval kakor mojo. Kake službe opravljajo ostali Vaši otroci? Tudi to trdi krivo, da sem se jaz kedaj vrival. Kar pa zadeva šolski račun, dokazem jaz s svedoki, kakor z dati pobotnic, da ni resnično, kar trdi g. dopisnik, kajti pri seji meseca febr. sva bila voljena z g. Senečič-em v pregledovalca računov. V prvem delu računa sva z dovoljenjem drugih udov še precej goldinarjev z rdečim svinčnikom prečrtala, drugi del računa pa, kateri ni spadal h krajnemu šol. svetu, sva celega prečrtala. Vsi stroški so znašali nad 1000 gl. Iz zraka vzeto je tudi, da se je pri seji 31. marnja, katere se nisem vdeležil, ker sem bil zadržan, le pobotnica šolskega sluge dodala, ampak napisalo se jih je bilo tisti dan najmanj 5; od g. J. je bil takrat le mali listek kot potrdilo za 70 gld. pridjan, in od njega so tudi še le po zadnji seji pobotnico dobili; k meni je prišel g. načelnik tudi še le 13. aprila po pobotnico za 5 gl. Vseh pobotnic g. načelnik pa še do dnes ni plačal. Vse to dokažejo udje kr. šol. sveta in 2 gospoda, katerima sem prečrtani račun s prilogami pokazal, da sta sprevidela gospodarstvo krajnega šol. sveta. On trdi tudi, da je meseca febr. bila le glava g. učitelja zmedena, in smo toraj morali sejo odložiti, ker se ni hotel po nobeni ceni, kakor se je večkrat zgodilo dnevnega reda držati. Ali ima g. načelnik tako slab spomin, ker ne ve več, da ni bilo na dnevnem redu drugega nego pregled računa? G. dop. pravi, da sem že enkrat tajil, da sem dajal veri nasprotno knjige šolarjem ter mi lahko postreže z imenom učenca. Na to le rečem: Zapisniki vseh let ležé v arhivu, ako bo treba, uže dokazem jaz nasprotno, ker imam čisto vest.

Ant. Klanjšček, učitelj.

Z Dunaja. (Slovenski visokošolci.) Društvo za slov. velikošolce še ne obstoji pol

leta, pa uže šteje 80 udov, 16 ustanovnikov in 64 rednih udov, podpornikov in dobrotnikov. Vsega skupaj je društvo prejelo 1127 gld. Glavnica znaša 815 gld. ter je naložena v dveh Dunajskih hranilnicah. Razdelilo se je 244 gld. Društvo ima tudi srečko Rudolfove ustanove, ki so jo l. 1884 kupili Dunajski Slovenci ter jo podarili podpornemu društvu. Ustanovne stroške, koleke, tiskovine, pošne znamke itd. poravnal je odbor z 28 gld. iz svojega. Od slovenskih pokrajin pristopilo je največ udov iz Kranjske, namreč 8 ustanovnikov in 18 podpornikov, skupaj 26 udov s svoto 481 gld. in sicer iz Ljubljane 8 udov: 2 ustanovnika in 6 podpornikov s 136 gld.; iz Kranja 2 ustanovnika, 5 podpornikov in 4 dobrotniki, skupaj 11 udov s 130 gld., iz Radovljice 2 ustanovnika 100 gld., iz Vipave 1 ustanovnik s 50 gld., iz Vrhnike 1 ustanovnik s 50 gld., iz Idrije, iz Litije, Škofje Loke po 1 podpornik a 5 gld. Za Kranjsko pride Štajarsko z 9 udi s 103 gld. in sicer iz Gornjega grada 1 ustanovnik s 50 gld. 1 podpornik s 5 gld. skupaj s 55 gld., iz Celja 3 podporniki s 30 gld., iz Vranskega 1 podpornik s 5 gld., iz Blance 2 podpornika z 10 gld., iz Dol. Hrastnika 1 dobrotnik s 3 fl. Tudi iz Koroške pristopilo je 5 udov z 18 gld. in sicer iz Špitala, Dholee, Švabeka, Vogrē. Iz Zagreba pristopil je 1 podpornik s 5 gld. Največ udov šteje društvo na Nižje Avstrijskem, oziroma na Dunaji in sicer 7 ustanovnikov in 32 drugih udov, skupaj toraj 39 udov, ki so vplačali 520 gld. Dunaju pripada 6 ustanovnikov in 32 udov s 467 gld. in Dun. Nov. Mestu 1 ustanovnik s 50 gld. Na 26 prošenj bilo je razdeljenih 244 goldinarjev. Društvo pa mnogim prošnjam radi nedostatka sredstev ni moglo popolno zadostiti. Prosilci so iz Goriške, Koroške, Kranjske, in Štajarske, največ juristov a tudi mnogo medicincev, filozofov in živinozdravnikov. V mesecu marcu se je prišel odboru zahvalit Koroški Slovenec, ki je ravno dovršil svoje študije, trdeč, da se ima le podpornemu društvu zahvaliti, da je mogel končati svoje nauke, ker ga je ono v najvažnišem času gmotno podpiralo. Večno će biti za to hvaležen. Obljubil je naseliti se v svoji domovini ter zvesto delovati za svoj narod. Odbor podpornega društva prosi uljudno za daljno pomoč iz domovine, da bi poverjeništvu blagovolili prevzeti posebno oni, ki so enkrat na Dunaji študirali. Naslov blagajnikov: Gospod R. Pukl, Wien VII., Zieglergasse 65.

Iz Šalovec pri Središču. (Občinska volitev.) Kakor skoro povsod letos v tukajšnji okolici, tako je bila tudi pri nas, ko se je volil občinski odbor, sila huda borba. Že pred tremi leti, ko smo izvolili vnovič starega župana, govorili so neki občani, da bodo si o bodoči priložnosti izvolili v župana takega moža, ki bode

vsem po volji. Res smešna misel! Kateri človek je bil in bode kdaj na svetu vsem po volji? Ti možaki, kaneč dosegnoti svoj namen, hoteli so ves odbor preinačiti. Delalo se je na vse kripilje. Več volilcev je prišlo iz drugih občin, kar še se do zdaj nikoli ni godilo. Neki gospodarji hoteč priti v odbor, prosili so si po domači in drugih občinah glasove. Nek volilec, ki je skakajoč od hiše do hiše posestnike nagovarjal, koga naj volijo, prišel je v svoji preveliki naglici celó v Varaždin h gosp. dr. E. prosit pooblastila, toda vse napenjanje ni nič pomagalo. Nekega drugega občana, sicer dobrega gospodarja, ki pa ni dobil toliko glasov, kolikor jih je želel, če tudi si je dva sam zapisal, kar gotovo ni po postavi, popala je taka jeza, da je gredé na svoj dom one volilce suval, kateri niso hoteli njega voliti. Ta je najbolj vroče želel, da bi dobili drugega župana, pa niti ni bil v odbor izvoljen. „Kdor drugemu jamo kopa, sam v njo pade“, pravi resnično stari naš slovenski pregovor. Ves napor in vse zvijače so bile zastoj. Občinski predstojnik je ostal Blaž Zorjan, svetovalec sta Janez Simonič in Matijaž Švegel, ostali odborniki so: Mih. Pukavec, Franc Medic, Janez Zorec, a na novo sta izvoljena Jakob Korošec in Martin Sever. Konečno še moram uprašati, čemu bi nam bilo treba drugega župana, kakor tega, ki je že šest let županoval? On je pravičen mož, gledajoč v občini povsod na dostojni red, a kar je najboljše, da je tako razumen, da si vé vse sam v slovenskem jeziku narediti, da mu ni treba plačevati kakega zakotnega pisarja! M. Š. .l.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. O shodu katol. mož na Dunaji je bilo nad 3000 mož iz vseh krajev cesarstva in kar se je na njem sklenilo, gotovo ne ostane brez nasledkov in kakor upamo, bodo ti le dobri. Glasila liberalcev pa so vsa polna jeze čez shod in to je za-nj le dobro znamenje. — V drž. zboru stoji sedaj proračun ministra za poljedelstvo v razpravah in sta poslanca grof Coronini in dr. Gregorčec priporočevala ministru, naj gleda na to, da se vinoreja zopet povzdigne, sicer bode v nekaterih krajih splošnje obubožanje. — Minister za uk in bogočastje dr. pl. Gautsch, je predložil v gospodski hiši drž. zbora koj tri načrte postave gledé na ljudsko šole. O njih pa je med poslanci splošnja sodba, da je še preveč, ako obljubiš za-nje — piškav oreh. Ni verjetno, da bodo kedaj postava. — Na nemškem Štajarji še cvetó katol. pol. društva in nekakera imajo nad 1000 udov, škoda pa je, da jih ni veliko. — Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda v Šmihelji na Koroškem je lepo znamenje za to, da so slov. Korošci že precej zavedni ter ne marajo več